

Czynności operacyjno-rozpoznawcze a tajemnica
zawodowa – wzorzec konstytucyjny
(w świetle wyroku TK z 30 lipca 2014 r.)

dr Michał Rusinek

Ogólnie o tajemnicy zawodowej

- definicja – brak definicji legalnej
- definicja doktrynalna – *obowiązek zachowania w dyskrecji informacji związanej w wykonywaniem zawodu*
- mnogość źródeł i regulacji – ustawa, zwyczaj, umowa
- uwaga na tajemnicę funkcyjną! (związaną z wykonywaną funkcją)

Cel i *ratio legis* tajemnicy zawodowej

- ochrona swobody komunikowania się (art. 49 i art. 51 Konstytucji)
- ochrona prawa do prywatności (art. 47 Konstytucji)
- ochrona zaufania na linii klient-profesjonalista

Zakres tajemnicy zawodowej i funkcyjnej

- zakres podmiotowy – przedstawiciel zawodu
- zakres przedmiotowy – wszystkie informacje pozyskane w związku z wykonywaniem zawodu lub funkcji
- zakres temporalny – nieograniczony

Kolizja

Ochrona bezpieczeństwa państwa,
porządku publicznego, praw i
wolności innych osób

Ochrona prawa do prywatności,
prawa do obrony, wolności
sumienia, wolności prasy

Konstytucyjny wzorzec rozstrzygnięcia kolizji

(wg wyroku TK z 30 lipca 2014 r.)

- brak uzasadnienia dla ochrony absolutnej
(czyli bezwarunkowego zakazu dotarcia do tajemnicy zawodowej w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych)
- konieczność rozstrzygnięcia kolizji w konkretnym wypadku
(przy uwzględnieniu doniosłości zagrożenia i wagi informacji)
- Konstytucja nie wprowadza żadnych podmiotowych wyłączeń
- „*wyższe standardy konstytucyjności*” w przypadku niejawnego pozyskiwania informacji od przedstawicieli zawodów zaufania publicznego
(ze względu na charakter informacji, a nie depozytariusza tajemnicy)

„wyższy standard konstytucyjności”

- „znacznie intensywniejsza” ochrona

(ale TK zauważa, że rozstrzygnięcie kolizji możliwe dopiero po pozyskaniu i analizie informacji)

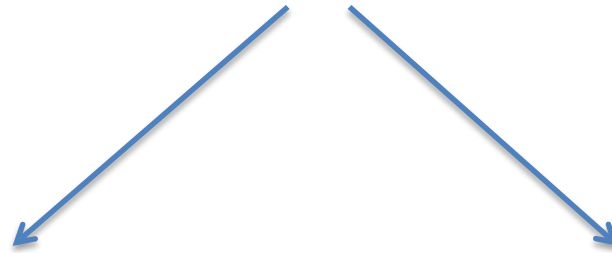
- po pierwsze: prewencyjne sądowe rozstrzygnięcie omawianej kolizji

(niezależnie od sądowej zgody na zarządzenie kontroli operacyjnej)

- po drugie: kryterium rozstrzygnięcia analogiczne jak w art. 180 § 2 k.p.k.
- po trzecie: niszczenie materiałów, które nie mogą być wykorzystane

prewencyjna kontrola sądowa

- po zgromadzeniu danych, ale przed ich udostępnieniem służbom bądź prokuratorowi
- sąd rozstrzygnie kolizję i:

uchyli tajemnicę zawodową

zarządzi zniszczenie materiałów

kryterium rozstrzygnięcia

- modelowy zdaniem TK art. 180 § 2 k.p.k.:

*„Osoby obowiązane do zachowania tajemnicy notarialnej, adwokackiej, radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarskiej, dziennikarskiej lub statystycznej mogą być przesłuchiwane co do faktów objętych tą tajemnicą **tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. (...)**”*

- penetracja tajemnicy zawodowej w ramach kontroli operacyjnej musi być niezbędna dla ochrony bezpieczeństwa państwa, porządku publicznego, praw i wolności innych osób

(lub standard wyższy!)

niszczenie materiałów

- winno być niezwłoczne
- komisyjne
- protokolarne
- TK nie wskazał organu, któremu należy to powierzyć

Zakres zastosowania „wyższego standardu”

- uzasadnione podejrzenie, że zgromadzone materiały zawierają informacje objęte tajemnicą zawodową
- *de facto* każda kontrola operacyjna osób wykonujących zawody, z którymi wiąże się tajemnica
- brak silniejszego standardu ochrony dla obrońcy, spowiednika oraz dziennikarza (w szczególności brak odniesień do zakazów z art. 178 i art. 180 § 3 k.p.k.)

Problemy

- „bieżąca” kontrola operacyjna
- kontrola operacyjna osób niezwiązanych tajemnicą zawodową a ochrona tajemnicy
- przypadkowe pozyskanie informacji objętych tajemnicą zawodową

Dziękuję!